

Samantekt

Megin markmið þessa verkefnis er að skoða hver þróun einstaklinga er á vanskilaskrá á milli ára. Athugað er hver þróunin er á milli kynja með tilliti til aldurs og búsetu.

Verkefnið skiptist niður í ellefu kafla. Í fyrsta kaflanum eru farið í fræðilega umfjöllun og fræði tengd við efni verkefnisins. Í öðrum kafla er farið yfir fjármögnunarleiðir einstaklinga, hvað sé í boði og hvernig hægt er að nálgast lánsfé. Einnig er skoðað hvað felst í því að gangast í ábyrgð fyrir skuldbindingum annarra.

Þriðji kafla fjallar um greiðsluerfiðleika einstaklinga og hvaða úrræði þeir hafa. Farið er í gegnum ferlið sem á sér stað áður en að einstaklingur er skráður á vanskilaskrá. Launasamanburður á milli landshluta og eins karla og kvenna er skoðaður í fjórða kafla og þá sérstaklega með það í huga hvort einhver munur sé á milli þessara þátta. Atvinnuleysi hefur mikil áhrif á fjárhag einstaklinga og í fimmta kafla er fjallað um atvinnuleysi í hverjum landshluta fyrir sig og gerður samanburður á milli ára. Því næst skoðum við hver þróun fasteignaverðs hefur verið á milli landshluta í sjötta kafla. Íbúðarverð er mismunandi eftir landshlutum og því dýrara húsnæði sem húsnæðið er, því meira þarf að greiða af því. Í sjöunda kafla er svo farið í greiningu á þeim gögnum um vanskil einstaklinga sem fengin voru frá Creditinfo Ísland og kynjaskipting, búseta og aldur skoðuð sérstaklega með samanburði á milli ára. Og að lokum eru niðurstöður greiningarinnar, umræða og hagnýt gildi kynnt.

Megin niðurstöður þessa verkefnis eru þær að einstaklingum fer fjölgandi á vanskilaskrá. Þá eru karlar töluvert fleiri en konur og á það við í öllum tilvikum sé gerður samanburður á landshlutum. Það á líka við í samanburði aldurs með einni undantekningu. Fjöldi einstaklinga á vanskilaskrá er mestur um miðjan aldur og einnig er fjöldi mestur á Suðurnesjum sé skoðaður samanburður á búsetu.

Lykilorð: *Vanskil, búseta, kyn, samanburður, þróun*

Efnisyfirlit

<i>Inngangur.....</i>	1
1 Fræðileg umfjöllun	2
1.1 Verðbólga.....	2
1.2 Gengi gjaldmiðils.....	3
1.2.1 Gengi íslensku krónunnar	3
1.3 Áhættustýring fjármálfyrirtækja	4
1.4 Áhættufælni kynjanna	5
2 Fjármögnunarmöguleikar	7
2.1 Aðgengi að lánsfé.....	7
2.2 Ábyrgðarmenn	8
2.3 Bankar og sparisjóðir	10
2.4 Eignaleigufyrirtæki.....	10
2.5 Íbúðaláanasjóður	12
2.6 Lifeyrissjóðir	12
3 Greiðsluerfiðleikar einstaklinga.....	13
3.1 Ferli vanskilaskráningar	13
3.2 Úrræði vegna greiðsluerfiðleika.....	14
3.3 Greiðslu- og innheimtuþjónustur	14
3.4 Creditinfo Ísland	15
4 Laun.....	17
4.1 Launamunur á milli landshluta	17
4.2 Launamunur karla og kvenna	18
4.2.1 Launakönnun Félagsvíssindastofnunnar Háskóla Íslands	20
4.2.2 Launakönnun SFR	20
4.2.3 Launakönnun VR.....	20
5 Atvinnuleysi.....	22
5.1 Höfuðborgarsvæðið.....	22

5.2	Norðurland eystra.....	22
5.3	Suðurland.....	23
5.4	Suðurnes.....	23
5.5	Austurland.....	23
5.6	Vesturland	24
5.7	Norðurland vestra.....	24
5.8	Vestfirðir.....	24
6	<i>Fasteignaverð</i>	25
6.1	Fasteignaverð og áhrif innkomu bankanna.....	25
6.2	Þróun fasteignaverðs 2007-2008	25
7	<i>Hagspá ASÍ 2009-2011</i>	27
8	<i>Vanskil einstaklinga</i>	28
8.1	Fjöldi lögráða einstaklinga.....	28
8.2	Vanskil	29
8.3	Vanskil og aldur	30
8.4	Vanskil og búseta	36
9	<i>Niðurstöður</i>	42
10	<i>Umræða</i>	44
11	<i>Hagnýtt gildi</i>	48
	<i>Heimildaskrá</i>	49

Heimildaskrá

Ritaðar heimildir:

Auður Alfifa Ketilsdóttir. (2008, 10. október). Settu öryggi ofar ávöxtun. *24 stundir*, bls. 16.

Babcock, Laschever, Gelfand, Small. (2003, október). Nice Girls Don't Ask. *Harvard Business Review*, bls. 14-16.

Betri verðbólguhorfur haldist gengi krónunnar áfram hátt. (2005). *Peningamál*, bls. 7-70.

Einar Mar Þórðarson, Heiður Hrund Jónsdóttir, Fanney Þórsdóttir, Ásdís A. Arnalds, Dr. Friðrik H. Jónsson. (2008). *Kynbundinn launamunur á íslenskum vinnumarkaði*. Reykjavík: Félagsvísindastofnun Háskóla Íslands.

Fehr-Duda, de Gennaro, Schubert. (2006). *Gender, Financial Risk and Probability Weights*. Dordrecht: Springer.

Finnur Oddsson, Frosti Ólafsson, Haraldur I. Birgisson (Ritstj.). (2008). *Íslenska krónan: Byrði eða blóraböggull?* Reykjavík: Viðskiptaráð Íslands.

Guðmundur Guðmundsson. (2005). Áhætta við hærri veðsetningu íbúðarhúsnæðis. *Peningamál*, 2, 55-60.

Íbúðalánaþjóður. (2007). *Ársskýrsla 2007*. Reykjavík.

Jón Danielsson og Ásgeir Jónsson. (2006). Gengisvarnir á eiginfē banka og fjármálalegur stöðugleiki. *Fjármálatíðindi*, 53, 22-33.

Jónas Þórðarson. (2004). Nýjar eiginfjáregglur (Basel II). *Peningamál*, 4, bls. 64-79.

Mishkin, Eakins. (2009). *Financial Markets and Institutions* (6. útgáfa). Boston: Pearson Prentice Hall.

Powell, Ansic. (1997). *Gender differences in risk behaviour in financial decision-making: An experimental analysis*. Leeds: Elsevier.

Vaxtahækkanir og hræringar á mörkuðum. (2004). *Peningamál*, 4, bls. 43-50.

Þorgerður Einarsdóttir og Kristjana Stella Blöndal. (2004). Kynbundinn launamunur: umræðan um skýrðan og óútskýrðan launamun kynja í gagnrýnu ljósi. Í Irma Erlingsdóttir (Ritstj.), *Fléttur 2, kynjafræði-kortlagningar*, bls. 247-271. Reykjavík: Rannsóknastofa í kvenna- og kynjafræðum við Háskóla Íslands.

Þórður Hansdóttir Jetzek. (1998). *Sparnaður á Íslandi*. Fjármálatíðindi, bls. 101-120.

Puríður Hjartardóttir. (2005). *Vanskil, gjaldþrot-annað tækifæri?*. Neytendablaðið, bls. 10-11.

Lög:

Lög um ábyrgðarmenn nr. 32/2009.

Lög um persónuvernd nr. 77/2000

Lög um fyrningu skulda og annarra kröfuréttinda nr. 14/1905.

Rafrænar heimildir:

Alþýðusamband Íslands. (2004). *Áhrif bjartsýni á einkaneyslu*. Sótt 6. apríl 2009 af http://eldrivefur.asi.is/upload/files/vinnan_is_apr04.pdf

Alþýðusamband Íslands. (2009). *Horfur í efnahagsmálum 2009-2011*. Sótt 20. apríl 2009 af http://www.asi.is/Portaldatal/1/Resources/documents/horfur_efnahagsm_lum_2009_-2011.pdf

Creditinfo Ísland. (e.d.a). *Lánstraust*. Sótt 10. febrúar 2009 af <http://www.fmv.is/?PageID=2639>

Creditinfo Ísland. (e.d.b). *Vanskilaskrá*. Sótt 10. febrúar 2009 af <http://www.fmv.is/pages/51>

Creditinfo Ísland. (e.d.c). *Fjölmíðlavaktin*. Sótt 20. apríl af <http://www.lt.is/pages/2640>

Fasteignaskrá Íslands. (2009, 29. janúar). *Þróun íbúðaverðs eftir landshlutum frá árinu 1990*. Sótt 30. mars 2009 af <http://www.fasteignaskra.is/Um-okkur/Frettir/Frett&NewsID=3534>

Fasteignaskrá Íslands. (e.d.). *Verðþróun íbúðarhúsnæðis*. Sótt 30. mars 2009 af <http://www.fasteignaskra.is/pages/912>

Fjármálaráðuneytið. (2008). *Húsnaðisverð*. Sótt 6. maí 2009 af <http://www.fjarmalaraduneyti.is/frettir/almennar-frettir/almennar-frettir/nr/10534>

Greining Íslandsbanka. (2009, 11. mars). *Bílasala dregst enn saman á nýju ári*. Sótt 14. apríl 2009 af <http://www.islandsbanki.is/fjarfestingar/greining/>

Greining Íslandsbanka. (2009, 6. apríl). *Lítill umsvif á íbúðamarkaði*. Sótt 14. apríl 2009 af <http://www.islandsbanki.is/fjarfestingar/greining/>

Hagstofa Íslands. (2009). *Dánartíðni og ævilengd 2008*. Sótt 1. maí 2009 af <http://www.hagstofa.is/Pages/95?NewsID=4012>

Hagstofa Íslands. (e.d.b). *Meðalatvinnutekjur í aðalstarfi eftir landshlutum, atvinnugrein og kyni 1998-2005*. Sótt 20. mars 2009 af <http://www.hagstofa.is/?PageID=636&src=/temp/Dialog/varval.asp?ma=VIN07001%26ti=Me%F0alatvinnutekjur+%ED+a%F0alstarfi+eftir+landshlutum%2C+atvinnugreinum+og+kyni+1998%2D2005++++%26path=../Database/vinnumarkadur/atvinnutekjur/%26lang=3%26units=%DE%FAsundir%20kr%F3na>

Handbók bænda. (2004). *Vísitölur og verðbólga*. Sótt 23. apríl 2009 af http://www.bssl.is/vefsidan/data/MediaArchive/files/Ritaskra/visitolur_og_verdbolga.pdf

Háskólastetur Vestfjarða. (e.d.). *Um háskólastetur*. Sótt 8. apríl 2009 af http://hvest.is/haskolasetur_vestfjarda/um_haskolasetur/

Intrum Justitia. (e.d.). *Hvenær er krafna skráð á vanskilaskrá*. Sótt 10. febrúar 2009 af <http://www.intrum.is/faq.asp?catid=11&faq=76#no76>

Íbúðalánsjóður. (e.d.). *Um Íbúðalánsjóð*. Sótt 4. apríl 2009 af <http://www.ils.is/index.aspx?GroupId=10>

Íslandsbanki. (2008). *Leiðbeinandi vinnurammi-úrlausnir fyrir fyrirtæki í tímabundnum erfiðleikum*. Sótt 20. apríl af http://www.islandsbanki.is/servlet/file/Lei%C3%B0beinandi%20vinnurammi.pdf?ITEM_ENT_ID=22471&COLLSPEC_ENT_ID=156

Íslandsbanki. (e.d.). *Einstaklingar*. Sótt 3. maí 2009 af <http://www.islandsbanki.is/einstaklingar/>

Kaupþing. (e.d.). *Sjálfskuldarábyrgð*. Sótt 8. mars 2009 af <http://www.kaupthing.is/?PageID=109>

Keilir. (e.d.). *Stúdentaibúðir*. Sótt 5. apríl 2009 af <http://www.keilir.net/studenta-ibudir/>

Lífeyrissjóður Verzlunarmana. (e.d.). *Sjóðfélagalán*. Sótt 16. apríl 2009 af <http://www.live.is/lan/>

Neytendasamtökin. (2005). *Vanskil, gjaldþrot- annað tækifæri?* Sótt 3. maí 2009 af http://www.ns.is/rettindi_neytenda/?ew_news_onlyarea=content1&ew_news_onlyposition=3&cat_id=62640&ew_3_a_id=310554

Neytendasamtökin. (2009). *Greiðsluerfiðleikar-Hvað er til ráða?* Sótt 3. maí 2009 af http://www.ns.is/ns/frettir/?cat_id=6413&ew_0_a_id=323120

Ráðgjafastofa heimilanna. (e.d.). *Ráðgjafastofa*. Sótt 21. apríl 2009 af <http://www.fjolskylda.is/fjarmal/radgjafarstofa/>.

Ritstjórn DV. (2008, 29. nóvember). Lífið eftir gjaldþrot. Sótt 15. febrúar 2009 af <http://www.dv.is/consumer/2008/11/29/lifid-eftir-gjaldthrot/>

Samtök fjármálafyrirtækja. (e.d.). *Eignaleigustarfsemi*. Sótt 30. mars af <http://www.sff.is/malaflokkar/eignaleigustarfsemi/>

Samtök fjármálafyrirtækja. (e.d.). *Bankastarfsemi*. Sótt 18. 2009 mars af <http://www.sff.is/malaflokkar/bankastarfsemi/bankarogspur/>

Seðlabanki Íslands. (2004). *Hvað ræður ákvörðun gengis gjaldmiðla?* Sótt 4. maí 2009 af <http://www.sedlabanki.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=4382>

Seðlabanki Íslands. (e.d.a). *Gengisvíðalan*. Sótt 14. apríl 2009 af <http://www.sedlabanki.is/default.aspx?PageID=7>

Seðlabanki Íslands. (e.d.b). *Skyringar og svör*. Sótt 23. apríl 2009 af
<http://www.sedlabanki.is/?PageID=18>

Seðlabanki Íslands. (e.d.c). *Nánar um verðbólguna*. Sótt 1. maí 2009 af
<http://www.sedlabanki.is/?PageID=546#N%C3%A1nar%20um%20ver%C3%B0b%C3%B3lgu>

SFR. (2008). *Launakönnun 2008*. Sótt 8. febrúar 2009 af <http://www.sfr.is/kannanir-sfr/launakonnun-sfr/launakonnun-2008/>

Viðskiptaráðuneytið. (e.d.). *Verslun og viðskipti-Samkomulag um notkun sjálfskuldarábyrgða*. Sótt 10. apríl 2009 af http://www.vidskiptaraduneyti.is/log-og-reglugerdir/Allar_Reglugerdir/nr/753

Vinnumálastofnun. (e.d.). *Atvinnuleysisdagar og meðalfjöldi atvinnulausra á mánuði 2000-2009 greint efir sveitarfélögum og kyni*. Sótt 10. apríl 2009 af
<http://www.vinnumalastofnun.is/svmsl/utgefild-efni-og-talnaefni/tolulegar-upplysingar/>

Verslunarmanafélag Reykjavíkur. (2008). *Launakönnun 2008*. Sótt 8. febrúar 2009 af
<http://www.vr.is/index.aspx?GroupId=476709>